

Er ny lege forpliktet til å tre inn i samarbeidsavtale?

Det følger av punkt 5.6 i rammeavtalen med Kommunenes Sentralforbund at fratre-dende lege i utgangspunktet har rett til å kreve overdratt praksis til tiltredende lege. Til praksis regnes etter bestemmelsen relevant utstyr og inventar, husleieavtaler og kompensasjon for opparbeidet praksis. Dette innebærer bl.a. at tiltredende lege er forpliktet til å overta ansvar for fratre-dende leges husleieavtale. Lege som tildeles fastleghejemmel lokalisert i gruppepraksis, anses imidlertid ikke forpliktet til å tre inn i samarbeidsavtale med de øvrige legene. Tar tiltredende lege over ansvar for husleieavtale, vil en umiddelbar flytting normalt være økonomisk ugunstig for han eller henne. Av denne grunn er det få eksempler på at tiltredende lege ikke viderefører praksisen på samme sted. Tiltredende lege vil derfor i de fleste tilfeller ønske å inngå en samarbeidsavtale med de øvrige leger, selv om vedkommende ikke har plikt til det.

Elisabeth Huitfeldt

elisabeth.huitfeldt@legeforeningen.no
Forhandlings- og helseerettsavdelingen
Den norske legeforening
Postboks 1152 Sentrum
0107 Oslo

Litteratur

1. Rammeavtale mellom Kommunenes Sentralforbund (KS) og Den norske legeforening om allmennlegepraksis i fastlegeordningen i kommunene – perioden 1. juli 2006–30. juni 2008. www.legeforeningen.no/index.gan?id=1138&subid=0 (14.12.2007).
2. Rammeavtale mellom Oslo kommune og Den norske legeforening om allmennlegepraksis i fastlegeordningen i Oslo kommune. www.legeforeningen.no/index.gan?id=331&subid=0 (14.12.2007).

Manuskriptet ble mottatt 13.12. 2007 og godkjent 21.12. 2007. Medisinsk redaktør Petter Gjersvik.

Svartedauden

Hvorfor heter det svartedauden og hvorfor skrives det slik?

Noen nynorskord kan ikke riksmålifiseres uten at det blir tertefint og komisk (1). Det gjelder bl.a. ihuga, stoda og einstøing – og antakelig også svartedauden, som var tema for flere artikler i Tidsskriftets julenummer (2–4).

Opphavet

«Svartedauden» er en moderne betegnelse med uklart opphav. I samtiden og lenge etterpå ble epidemien kalt «den store man-nedauden» i Norge, «digerdöden» i Sverige og tilsvarende i andre land (3). Ifølge Benedictow bygger ikke navnet på noen konkret kunnskap om hvordan svartedauden artet seg og har ingenting med at pestsyke ble svarte i huden eller at pestbyl-lene ble svarte (5). Begrepet skal først ha blitt brukt av svenske og danske historie-skrivere på 1500-tallet (6). Kanskje skyldes det en feiloversettelse av det latinske uttrykket «atra mors», der atra kan bety både forferdelig og svart (5).

Mannedauden, digerdauden, svartedauden

På riksmål har man tradisjonelt brukt for-mene «svartedauen» og «svartedöden» – slik også Henrik Ibsen skal ha gjort. I Norsk riksmålsordbok står det oppført to Ibsen-sitater som dokumentasjon for dette: «saa kom svartedöden og bortrev alle mennesker» og «(dalen) ligger øde siden svartedauen» (7). «Svartedauen» var også tittelen på Theodor Kittelsens mesterverk fra 1900 (3, 8). Også i dag foretrekker noen forfattere denne formen: svartedauen – uten d (5, 9).

I moderne ordbøker for riksmål og moderat bokmål står svartedauden oppført som eneform (10, 11). Det gjelder også for nynorsk og bokmål. Slik har det vært i mange år (12) – og slik vil det bli. I rett-skrivningsendringene fra 2005 står det: «Hoved- og eneformene mann(e)dauden og svartedauden blir stående, likeså for-mene digerdöden el. digerdauden» (13).

Erlend Hem

erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Hegge PE. Einzelgänger. Aftenposten 25.11.2007. www.aftenposten.no/ekspertene/spraak (29.11.2007).
2. Walløe L. Var Yersinia pestis årsak til svartedau-den? Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 3193.
3. Walløe L. Pesta kommer. Tidsskr Nor Lægefo-ren 2007; 127: 3242–3.
4. Moseng OG. Den komplekse pesten – revurde-ringer av en epidemi fra fortiden. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 3272–5.
5. Benedictow OJ. Svartedauen og senere pestepi-demier i Norge: pestepidemiens historie i Norge 1348–1654. Oslo: Unipub, 2002: 21–3.
6. Oxford English Dictionary [http://dictio-nary.oed.com/cgi/entry/50058218](http://dictionary.oed.com/cgi/entry/50058218) (27.12.2007).
7. Norsk riksmålsordbok. 2. utg. Bd. 4. Oslo: Kunns-kapsforlaget, 1983–95: 2402.
8. Kittelsen T. Svartedauen. Kristiania: Stenersen, 1900. Faksimileutg. Oslo: Bjørn Ringstrøms antikvariat, 1993.
9. Ustvedt Y. Svartedauen: en litterær-historisk beretning om massedød og overlevelse. 2. utg. Oslo: Gyldendal, 2002.
10. Guttu T, red. Aschehoug og Gyldendals store norske ordbok: riksmål og moderat bokmål. 2. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2005: 740.
11. Nygaard O, red. Aftenpostens rettskrivningsord-liste. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2006: 173.
12. Norsk språknemnd. Årsmelding for 1963. Oslo: Nemnda, 1964: 20.
13. Norsk språkråd. Rettskrivningsendringer fra 1. juli 2005. Vedtak som gjelder bokmål: 12. www.sprakradet.no/upload/9630/rettskriving2005.pdf (27.12.2007).